

DET FINNS MER ATT GÖRA

En intervju med Torkild Strandberg av Anders Sundelin

Första gången jag intervjuede Torkild Strandberg dröjde det två minuter innan han blev irriterad. Jag hade ställt ett par frågor om Sverigedemokraterna men nu avbröt han mig, böjde sig framåt och frågade om jag verkligen trodde att han cyklade till arbetet varje morgon för att göra något åt Sverigedemokraterna, eller Socialdemokraterna. Han tänkte knapp på dem. Han tänkte på Landskrona.

Den här gången gick det lugnare till. Jag intervjuede honom vid tre tillfällen den första sommarveckan på hans kontor i Landskronas stadshus med utsikt över stad och hav.

”Vår stad mår dåligt”, skrev du 2006. Hur mår Landskrona i dag?

– Då var historien ljusare än framtiden. Så är det inte längre. Den största förändringen är att människor känner framtidstro. Det finns fortfarande saker som alls inte är bra men vi befinner oss i ett läge där det inom en rimlig framtid går att göra något åt problemen. Så, det korta svaret blir: Landskrona mår väsentligt bättre. **Du har sagt att du egentligen inte var ägnad att ta itu med Landskronas problem. Dina erfarenheter räckte inte till.**

– Så var det. Och jag tror inte att det är ovanligt. Om man ska rekrytera en journalist tittar man på vad personen har skrivit tidigare, hur personen förhåller sig till andra människor, stavar korrekt, det är ganska enkelt – men i politiken är hela kvalificeringsprocessen för att få ett uppdrag en helt annan än de kvaliteter man behöver om man råkar *vinna* ett val. Att *få* jobbet handlar om att kunna formulera sig, att kunna läsa av ett samhälle, att förhålla sig på ett anständigt vis till människor och så vidare. När man sedan är vald handlar det om att leda en stor organisation, i Landskrona på nästan fyratusen medarbetare, som har ett oändligt diversifierat utbud av uppgifter. Jag insåg ganska snabbt att uppdraget var annorlunda än min föreställning om det.

Vad var det framför allt som var annorlunda?

- Om man ska överdriva rejält, för att det ska bli tydligt, trodde jag att om vi bara fattar bra beslut kommer vi att få ett bra samhälle, medan våra motståndare hade fattat dåliga beslut och därför hade vi fått ett dåligt samhälle. Det gick ganska snabbt upp för oss, för mig, att så var det inte. När besluten har fattats i kommunstyrelsen, då börjar arbetet. Det är lätt att förstå i teorin men i verkligheten är kommunalpolitik en inte alldeles enkel konst.

Jag måste också nämna att inför valet 2006 hade några företagsledare i Landskrona presenterat ett antal politiska förslag i ett uppprop. Partierna reagerade väldigt olika på detta: några slog ifrån sig, vi bejakade det fullt ut. En av dessa företagare, Börje Andersson, engagerade sig sedan fullt ut. Han trädde in som opolitisk ordförande i stadsbyggnadsnämnden. Det han förde in i stadshuset och politiken var en *resultatorientering*, som då var främmande i organisationen. Det har varit helt avgörande för stadens utveckling.

Resultatorientering?

- Att ta sin utgångspunkt i en grundlig analys av varför Landskrona mådde dåligt. Varför utvecklades vi inte på samma sätt som andra i samma region? Varför var våra socialbidrag så höga, varför flyttade företagen *från* Landskrona, varför byggdes det inga attraktiva bostäder *här*? Först när den analysen var klar kunde vi vidta verkningsfulla åtgärder.

Vi försökte rekrytera människor som kom från ett annat håll än det traditionellt partipolitiska, människor med andra erfarenheter, ett annat sätt att betrakta verkligheten än det snävt partipolitiska. Och så försökte vi forma en väg där vi på ett strukturerat sätt tog oss an problemen. För att kunna göra något åt ett problem måste man ha en plan och sedan måste man hålla sig till planen och kunna genomföra den. Vi tog också hjälp av Internationella Handelshögskolan i Jönköping som plockade fram underlaget och rekommendationerna i det första *Vägval Landskrona 2010*. Där var bostadspolitiken, segregationen och förmågan att attrahera ett modernt näringsliv så att säga *grundbultarna* i samhällsbygget.

Om jag skulle försöka sammanfatta det problem Landskrona stod inför 2006, så hade de sitt ursprung i att det länge hade byggts likartade lägenheter på tre rum och kök ...

- Ja, enkelt uttryckt. Och dessutom för en marknad som inte fanns. Jag brukar uttrycka det som så att globaliseringen kom till Landskrona långt innan ordet började användas, eller ens existerade. De som ledde staden då, oavsett politisk färg, hade någon slags bild av att varvsindustrin som försvann, textilindustrin som försvann, och så vidare, bara var ett tillfälligt hack i kurvan. Allt skulle återuppstå som Fågel Fenix. Man förstod inte att läsa sin samtid.

Och så får vi flyktingvågen från Balkan som sammanfaller med en ytterligare mycket brutal ekonomisk nedgång, med finanskrisen. Från det tidiga nittio-talet till det tidiga tjugohundratalet tappar vi tretusen arbetstillfällen. Varvsnedläggningen tio år tidigare hade inneburit lika många förlorade arbetstillfällen, på en och samma gång. Och så kommer alla dessa människor som är i starkt behov av att *snabbt* hitta ett arbete för att försörja sig och för att komma in i det samhälle de vistas i.

Och de flyttar in i de tomma lägenheterna.

- Ja. Men Landskrona skiljer sig från många orter genom att vi har svaga socioekonomiska områden i den centrala staden. Här är det inte skilda världar, som i till exempel Stockholm. Och det är ju bra, i den meningen att det blir en press på det politiska systemet att göra någonting. Problemet går inte att sopa under mattan. Utanförskapet är synligt och närvarande.

Allt detta resulterar i det fullständigt osannolika valet 2006 där alla kurvor pekar åt ett håll där de inte borde peka: Folkpartiet får 22 procent, Sverigedemokraterna får 22 procent och sitt starkaste fäste i Sverige, socialdemokratin klappar igenom. Och både vinnare och förlorare var oförberedda på detta.

Och så satte ni igång.

- Det gjorde vi, ja. Vägvalet antogs i juni 2010, på hösten var det val och det gick bra, 2014 togs det första spadtaget för det som hade blivit symbolhandlingen för denna förändring, att bygga bostads- och äganderätter på den attraktivaste marken, i norra Borstahuset. Nu har vi byggt nästan sexhundra bostäder där.

Samtidigt, åtta år efter detta första spadtag, är bara hälften av alla bostäder i Landskrona bostads- eller äganderätter, lägre siffror finns knappt i landet. Vad är det som är så svårt?

- Det svåra är att vårt bostadsbestånd är en summering av hundra års byggande. Där har hyresrätten, av politiska skäl, varit *fullständigt* dominerande, på ett sätt som den

inte är på så många håll i Sverige. Därför har vi valt vägen att i stor omfattning bygga bostads- och äganderätter. Vi har ingenting emot hyresrätter, inte alls, men det måste finnas en balans. Efterfrågan på bostads- och äganderätter är stor och om vi inte kan tillfredsställa den efterfrågan bosätter sig de människorna någon annanstans. Då flyttar människor härifrån och tar sina skattekonor med sig. Vi bygger som svar på ett behov. Och det intressanta nu är att även i *Karlslund* byggs bostadsrätter. Om någon för fem år sedan sagt till mig att vi ska bygga bostadsrätter som säljs i *Karlslund* hade jag inte för ett ögonblick trott på det.

Vad är det som gör att människor köper lägenheter i Karlslund?

- Att vi från början tog den bästa markbiten och började bygga där var ju ett sätt att öppna ögonen för dem som bygger att Landskrona är en intressant ort att bygga och bo på. Nu vet de att det man bygger här går att sälja, folk vill bo här. Det har gett *kolossalt* många ringar på vattnet långt bortom norra Borstahuset.

En annan ambition var att omvandla arbetsmarknaden från tillverkningsindustri till kunskapsintensiva tjänstenärings.

- Nja, snarare komplettera än omvandla. Samtidigt har det för mig blivit tydligt att tillverkning och produktion är en del av vårt DNA. Eller vår kultur. Vi är glada för detta. Vi är bra på detta. Det finns någon sorts kollektiv stolthet över att vi producerar saker alltifrån dåtidens tunga och komplicerade båtar till dagens broms- och reningssystem till bilar.

Det blir ju också fel att betrakta till exempel fordonsindustrin som enbart produktion. Den måste böttna kunskap för att kunna hänga med. Varje *skruv* är ju resultatet av ett kunskapsintensivt arbete.

Numera, skulle jag vilja säga, finns överhuvudtaget en kultur i staden att bemöta företagen effektivt och snabbt, att försöka förstå motpartens villkor och behov och tona ner rollen som trögrörlig myndighet. Vi har blivit ganska bra på det.

Finns det inte en risk att dra hit lycksökare när man snabbar på processer?

- Det finns det säkert, men det har varit solida företag som kommit. Förra året lyckades vi ju få hit Pågen bageri som nu bygger Europas kanske största och modernaste bageri. Det är ett fantastiskt lyft för Landskrona som kommer att innebära ett stort antal arbetstillfällen.

Det är många fler som pendlar ut från än pendlar in till Landskrona. Det är kanske både positivt och negativt.

- Vi kan inte finnas i en tillväxtregion med väldigt goda kommunikationer och tro att alla som bor här också ska jobba här. Vår styrka är att erbjuda boendemöjligheter vilket hela vår strategi vilar på. Vi är en integrerad del i något större, faktiskt norra Europas största arbetsmarknadsregion, som en enskild kommun *aldrig* kan vara. Det är ju *fantastiskt* att vi på en knapp timme är i Köpenhamn, på en dryg kvart i Lund och lite snabbare i Helsingborg. Samtidigt vill vi ju att alla som har någon sorts relation till Landskrona också ska vilja bo här.

Skulle du vilja att färre åker härifrån på morgonen?

- Absolut. Att det finns starka företag på orten med anställda som bor här bidrar till någon sorts ... vad ska man säga ... *mänsklig* styrka, detta att man har både sin inkomst och sitt rotsystem hos oss. Det är ju en del av strategin att bygga bostäder så att människor kan leva sina liv här, leva goda liv här och betala sin kommunalskatt hos oss och inte hos någon annan.

"Vi är fortfarande för få som jobbar och betalar skatt" står i Landskronas årsredovisning 2014. Så är de fortfarande?

- Så är det fortfarande, även om utveckling går åt rätt håll. Att vara i beroendeställning är ingen avundsvärd position för vare sig en stad eller dess invånare. Oberoende ger självförtroende. Framtidstro.

Staden är fortfarande i beroendeställning genom stora statliga ekonomiska bidrag.

- Det här är ett komplicerat system som jag inte vill ha några svåra följdfrågor på, för det klarar jag inte. Alla svenska kommuner har någon form av finansiering från staten. Vi kompenseras för att vi inte klarar det kommunala åtagandet på egen hand. Och jag tror inte att det här kan vara löst inom en överskådlig framtid, det är ett fåtal kommuner som gör det: Lidingö, Lomma, Vellinge och några till. Där kan vi inte kvala in i dagsläget, men vår strävan måste vara att varje intjänad krona är bättre än en kompensationskrona från Stockholm. Och det handlar ytterst om att fler människor arbetar, att fler tjänar egna pengar, färre är bidragsberoende.

"Allt fler invånare står allt längre ifrån arbetsmarknaden", står i Landskronas årsredovisning 2019 och 2020.

- Det handlar ju inte om att människor blir sämre och sämre utan om att kraven blir högre och högre. I dag är det i princip omöjligt för en människa att få jobb utan en avslutad gymnasieutbildning, oberoende av vad du ska göra. Och det måste man förhålla sig till. Trots allt går arbetslösheten ner, från femton procent till under tio procent för tillfället.

Ändå nästan tio procent.

- Det är så. Därför lägger vi mycket kraft och energi på att få de som hoppar av eller är på väg att hoppa av skolan att trots allt slutföra sin skolgång, även om det i stunden tar emot.

Varför hoppar de av?

- Det finns nog många olika förklaringar, men det handlar om alltifrån normal skoltrötthet till att samhällsförändringen går väldigt fort och att man i den åldern har svårt att hitta en koppling mellan det som görs i skolan och det som förväntas av en utanför. Skolan befinner sig ofta på en plats, samhället på en annan.

Fortfarande är arbetslösheten hög hos människor med utländsk bakgrund. Så har det varit länge.

- Ja, men det har blivit bättre. Idag är vi bättre än genomsnittet i Skåne. Men arbetslösheten och bidragsberoendet är mycket ojämnt fördelat. Här som på andra håll.

Vad är det som är så svårt?

- Vi får gå tillbaka till det tidiga nittio-talet, då vi på kort tid tappade många arbetstillfällen samtidigt som det kom hit ofta lågutbildade människor i stort behov av hjälp för att klara vardagen. Där någonstans tappade vi en grundläggande förmåga till integration. I min värld är arbete och självförsörjning grundbulten i en lyckad integration.

På sextio-talet fanns det somrar då en svensk familj på semester i Italien eller Jugoslavien fick en extra månadslön om man hade med sig en familj som kunde sättas i produktion i vår verkstadsindustri. Kopplingen mellan att bo och arbeta i Sverige var ju extremt tydlig. Min sambos, Alenka, föräldrar kom hit i mitten på sextio-talet för att bygga ett bättre liv och kanske någon gång återvända till den plats

de kom ifrån. Alenkas mamma har berättat att i perioder hade hon tre jobb parallellt för att tjäna de pengar man behövde för detta. Denna koppling mellan integration och arbete suddades ut på resan mellan sextiotalet och nittiotalet. Den kopplingen försöker vi återskapa så gott det går.

Och problemet är att det inte finns arbete?

- Att det i perioder inte finns tillräckligt med jobb och att systemet inte varit tydligt i förväntan om att du är välkommen att bo här men för att göra det måste du skaffa dig ett jobb.

Samtidigt finns en påtaglig brist på arbetskraft. Vi har svårt att hitta lärare, sjuksköterskor, personal inom omsorgen, tillverkningsindustrin och servicebranschen - ja, överhuvudtaget.

Hur löser man det?

- Vi måste bygga en skola som rustar unga människor för vår tid. Det är det långsiktiga. Under tiden krävs arbetsmarknadspolitiska insatser: att rekrytera företag hit för att det ska finnas jobb av olika kaliber parallellt med att rusta människor genom att tillhandahålla enkla jobb.

Det måste till ett högre tempo i integrationsarbetet med både möjlighet och krav på att lära sig språk och förbereda sig på ett liv här. Det måste också finnas en tydlighet i att man både som man och kvinna i Sverige förväntas arbeta. Även om man kommer hit som vuxen förväntas man rusta sig för flera år i arbete.

Det är ju lätt att förstå, att om en ung människa växer upp i en miljö där mamma och pappa aldrig går till jobbet väldigt lätt tappar förmågan att se kopplingen mellan arbete och maten på bordet. Allt detta var egentligen grunden till det vi kallade motprestation för socialbidrag, det vill säga att passivitet aldrig för vara ett alternativ. Man ska göra något för pengarna, vare sig det handlar om att utbilda sig eller utföra en arbetsuppgift, någon form av *aktivt agerande*.

Detta har varit en av dina käpphästar.

- Absolut. För mig finns det en djupt moralisk dimension på flera håll. Om man får någonting är det också rimligt att man gör någonting. Det finns också en moral som riktar sig mot samhället: att det är *oanständigt* att tala om för någon att vi skickar dig en peng varje månad för att du inte ska springa runt benen på oss och störa. Håll dig på din kant. Du behövs inte. Det är en förfärlig människosyn.

Har du haft många konfrontationer kring detta?

- Nu upplever jag att det är ett synsätt som fått fäste hos oss men i början fick jag höra både ett och annat.

Vad fick du höra då?

- Att det var slaveri, att det var förakt mot människor. Vissa inom socialtjänsten var *kolossalt* upprörda över detta medan jag tyckte att de var en del av en omhändertagandekultur som var djupt osund. För mig framstod det här som ... jag vill inte framstå som lättkränkt ... men jag blev *sårad* ... av detta att de tillskrev mig uppfattningar som jag definitivt inte har. För mig handlar det här om att rusta människor, och att ha tydliga förväntningar. På alla.

Om tio år, kommer det då fortfarande att vara tjugofem procents arbetslöshet bland dem med invandrarbakgrund?

- Nej, det tror jag inte. Jag tror att vi kommer att se en ganska omfattande förändring. Ett exempel är att tjejerna med invandrarbakgrund presterar *oerhört* starkt i skolorna och går i stor utsträckning vidare till högre studier. Vid varje våravslutning cyklar skolchefen och jag runt till skolorna och delar ut årets stipendier. De flesta stipendier, som är kunskapsrelaterade, går till tjejerna. Så är det. Och det är kunskapsresor som ibland får ögonen att nästan tåras: elever som har varit här ett par år och presterar högsta betyg i alla ämnen, väldigt målmedvetna. Stipendiedagen är en av årets verkliga glädjedagar.

Det är den ena sidan av saken. Sedan har vi vår satsning på de enkla jobben – det ska vara enkelt att få, behöver inte vara enkelt att utföra – som började med en diskussion om att man ska göra någonting för det man får och det ska dessutom gärna lyfta individen. Det fattades ett beslut om arbetskläder i hemtjänsten. Har man arbetskläder i hemtjänsten behöver de tvättas, det är arbetsgivarens ansvar, och det är många byten, många anställda, och i stället för att skicka iväg tvätten till ett automatiserat tvätteri i Halmstad startade vi ett eget tvätteri och där fick människor som stod ganska långt från arbetsmarknaden chansen. Det har varit kolossalt framgångsrikt. Det finns flera, liknande insatser. Utflödet från det här till riktiga jobb på en öppen arbetsmarknad eller studier är ganska högt, runt trettio procent.

Vi ska ju också komma ihåg att en stor del av vår arbetskraft är människor, med icke svensk bakgrund, som bidrar till att bygga Landskrona varje dag.

Allt detta handlar i grund och botten om integrationen.

- Ja. Och det är klart att vi har problem med integrationen, när man i påskhelgen kastar sten på polisen och ställer till med upplopp. Men här tror jag det handlar om att bedriva ett intensivt, långsiktigt arbete i det som ... jag säger det, men jag gillar inte ordet ... i våra utanförskapsområden.

Du gillar inte ordet.

- Nej. Det är ju om att klistra en enormt kraftfull etikett på både människor och en plats.

Du undviker att använda det.

- Jag är ju tvungen att använda det, men jag tror att man så gott det går ska se individer och inte grupper.

Du skriver i en av dina skrifter till Landskronaborna: "Vi måste gå till attack mot de kriminella." Gick ni till attack?

- Om jag börjar i en annan ände. 2006 var det ovanligt att en kommun ägnade sig åt frågor som rörde sig i spannet kring kriminalitet och trygghet. Vi beslutade att göra detta därför att kriminaliteten var ett stort problem i Landskrona. Även om vi på någon sorts formell grund skulle kunna säga att det inte är vårt ansvar, utan polisens, valde vi att ställa detta i fokus. Några år senare blev Landskrona en av de första kommunerna i Sverige som slöt ett avtal med polisen. Tidigare hade vi och polisen mest skyllt på varandra, nu hade vi en gemensam världsbild, en gemensam katalog av insatser och - detta är viktigt - varje kvartal följs det upp: Vad har gjorts? Vilka effekter har det fått? Kan vi korrigera något? Avtalet förnyas vartannat år. Många av våra problem har varit relaterade till vår bostadsmarknad: tomma lägenheter i överflöd som lockat människor som haft svårt att ta sig in på bostadsmarknaden. Har du svårt att få en bostad i Lund men det är öppna spjäll i Landskrona då är det klart att man får en osund överrepresentation av sådana. Genom att förändra utbudet av bostäder ändrar man också sammansättningen av befolkningen, även om det är en långsam process. Handfasta konkreta åtgärder - övervakningskameror, trygghetsvakter, fler poliser - i kombination med en strukturell förändring har lett till att vi har trygghetssiffror som aldrig varit bättre än vad de är nu. Antalet anmälda brott har de senaste tio åren sjunkit med ungefär trettio procent.

Landskrona har blivit tryggare.

- Min uppfattning är det och den bekräftas av de mätningar som polisen gör.

Men brottsligheten minskar betydligt snabbare än tryggheten ökar.

- Det går åt rätt håll, men det finns en eftersläpning.

Har folk fel?

- Nej, vi går alla omkring och bär på vår erfarenhet av livet. Min trygghetskänsla grundar sig ju inte i en statistisk tabell över brottsligheten den här veckan, det är ju en känsla av ett helt livs samlade upplevelser och erfarenheter. Det som varit viktigt för oss har varit att känslan måste grunda sig i en verklighet. Man kan ju inte bara besluta om att öka trygghetskänslan hos folk, ge sig på *känslan*. Vi måste istället börja med att få bort så mycket av kriminaliteten som möjligt, sedan får det andra komma efter. Jag tror att eftersläpningen är långsam. Vi släpar alla på vårt bagage.

Och själv grubblar du inte längre på kriminaliteten?

- Jo, det är en högst levande fråga. Släpper vi efter i detta är vi snart tillbaka vid utgångspunkten. Det handlar också om grundläggande mänskliga värderingar. Alla problem kan inte vara samhällets problem. Man har som förälder ett ansvar kring normer och värderingar som man måste överföra på sina barn. Man kan inte lägga det på samhället eller en stackars kommun. För mig är föräldraansvaret avgörande.

Du skriver till Landskronaborna om behovet av en gemensam människosyn, en positiv människosyn, det vill säga en tilltro till människans förmåga att ta ansvar både för sig och för samhället. Varför måste sådant påpekas?

- Om jag tar skolan som exempel. Där har jag ofta stött på en kultur där de barn som behöver högst förväntningar från skolan och samhället, därför att förväntningarna hemifrån är så låga, dessa barn tycker man synd om och därför ska vi vara försiktiga med att ställa krav på dem. Det är en sorts snällhet som leder fullständigt fel. Att inte se potentialen hos en ung människa rymmer ett mått av förnedring. Det tycker jag är förfärligt. Det är snällhet som leder till att livet rymmer färre valmöjligheter, mindre frihet, mindre framtidstro för ett betydligt större antal unga människor än vad det skulle behöva vara.

Och det här ligger i din liberala övertygelse.

- Ja, det är min övertygelse att människor måste få forma sitt eget liv, att människor måste få stort utrymme att göra sina livsval. Jag har kolossalt svårt för när man klampar in och inskränker människors egen sfär.

Jag har noterat att i dina skrifter inför valet saknas i stort sett polemik mot de andra partierna. Var det ett beslut du fattade?

- När du och jag träffades förra gången, för snart tolv år sedan, sa jag att mitt uppdrag ju inte är Socialdemokraterna eller Vänsterpartiet eller Sverigedemokraterna. De sköter sitt och jag sköter mitt. När det går bra att samverka, då gör vi det och går det inte bra får man tugga i sig det.

Däremot kritiserar du byråkrater och journalister "som kan kosta på sig att bara leva i nuet".

- Jag tror jag vet vad du menar. Vi hade och har problem med narkotika och jag hade varit på en resa i England, vi besökte en skola där man infört frivilliga drogtester. Erfarenheterna av detta var väldigt goda. Jag blev så imponerad av den här rektorn som varje tisdag stod först i ledet för att när eleverna testade sig också själv göra det. Vi kom hem och så införde vi det och alla kom med tusen synpunkter. Det som provocerade mig var inte kritiken i sakfrågan - jag inser att det är fullt rimligt att resa frågetecken kring detta - men att ingen av dem som kom med denna *blytung*a kritik och som tillskrev oss "fascistoida metoder" hade ställt sig frågan: Är det inte ett problem att så många unga i svenska skolor använder narkotika? Den frågan var fullständigt ointressant. Men, så fort någon dristade sig till ett förslag på vad man skulle kunna göra kom de farande i stim likt hungriga vithajar. Och, observera, det var frågan om *frivilliga* drogtester. Och observera, det kollade jag, skolinspektionen hade *aldrig* kritiserat en kommun för att de gjort för lite mot narkotikaanvändningen i skolan. Jag kan tycka att det är konstigt.

Har ni drogtester idag?

- Vi har en variant av det på gymnasiet och vi står inför ett beslut om att ha det i grundskolan igen. Vi får se hur det går.

Du har också varit kritisk mot polisen.

- Det är mycket bättre nu. Sverige har på något sätt äntligen förstått att polisiär närvaro på lokal nivå är bra, men i perioder var det alldeles för få poliser i

förhållande till uppgiften. Det var en kolossalt ryckig styrning av verksamheten. Ena dagen skulle man stå på Öresundsbron och nästa dag vara i Landskrona. Polisen var så svår att förhålla sig till, man visste inte i vilket skick den var och var den befann sig. Nu är det mycket bättre, i alla fall här i Landskrona. Också polisarbetet måste ju vara långsiktigt, att skaffa sig kännedom om orten de verkar på, att skaffa sig relationer med människor av alla de slag. Vårt samarbete med den lokala polisen är utmärkt.

Du har sagt att statsmakten varit alltför lite intresserad av Landskrona.

- Staten har starka synpunkter på vad vi ska göra, och hur vi ska göra, och ibland klarar inte de kraven mötet med vår verklighet. Vi har i perioder varit starkt ansatta av stora migrationsströmmar och staten har då haft väldigt liten förståelse för oss när vi sagt att det kanske är dags att någon annan kommun tar ett litet större ansvar. Vi behövde ett andrum. Det handlar också om sådant som var man ska få bygga och var man inte ska få bygga. Staten har väldigt liten förståelse för att man inte kan väga alla särintressen lika, att någon måste ta ansvar för inte bara särintressena utan allmänintresset. Alla särintressen formar ju tillsammans ett allmänintresse. Vem ska ta ansvar för det?

Kan du ge ett exempel på detta sistnämnda?

- Här, i kvarteret bakom oss, finns en lucka där vi gärna vill bygga ett hus. Det hus vi vill bygga ligger på tre och en halv meter över havet vilket är i överensstämmelse med dagens regelverk. Men eftersom vi inte har vidtagit de åtgärder mot havsnivåhöjningen som kanske kan tänkas behövas på hundra års sikt får vi inte bygga det där huset. Däremot förhåller man sig inte till de hundratals, kanske tusentals hus som redan finns och som med marginal ligger under den plushöjden över havet. Landskronas innerstad ligger nämligen ungefär på en plushöjd på två meter över havet. Det är en liten fråga men det blir på något vis ... *tröttsamt*.

Det går inte att komma runt?

- (Skrattar) Vi står inför att driva en rättslig process, men vi får se ...

Landskrona har inte skaffat sig ett "varumärke", inte försökt "sätta kommunen på kartan" med hjälp av diverse jippon.

- Varumärket för en plats äger ju alla som vistas på den. Det handlar om känslan för platsen. Då hjälper det inte med en klatschig slogan. Det måste ju bottna i riktiga

insatser. För oss har det handlat om strukturella insatser som på lång sikt bidrar till stadens utveckling och den har definierats som ökad skattekraft, en befolkning som står på egna ben, goda skolresultat, god kvalitet i det offentliga åtagandet och så vidare. Alltså mer *på riktigt* – om jag ska uttrycka mig lite vanvördigt.

Ni tycks också vinnlägga er om kommunens bemötande av medborgarna. Ni mäter hur lång tid det tar att svara på ett mejl eller att en felanmälan åtgärdas.

– Det blir vanligare och vanligare men vi var tidigt ute. Det handlar ju om att vara klar över vem som är uppdragsgivare, på vems villkor vi arbetar – invånarnas. Sedan är jag fullt medveten om att jag själv kan dröja alltför länge med ett svar.

Du har berättat att under ett besök i Umeå för flera år sedan sa någon till dig:

”Jaså, du är från Landskrona. Då har du väl skottsäker väst när du går ut i trädgården.” Vad säger man i dag då du berättar att du är från Landskrona?

– Om någon säger till mig att ”Jag är från Oskarshamn” så får jag inte jättemånga associationer. Jaha. Det är ganska neutralt. Och så har det nog blivit även med Landskrona även om många numera är nyfikna på staden och på vad som händer här.

Landskrona finns på något sätt i varje cell i min kropp hela tiden, men det är ju inget krav jag kan ställa på andra. Att ta en stad från en position med negativa associationer till en ganska neutral position, och lite nyfikenhet hos några, beundran hos andra, det är en ganska fantastisk resa. Men jag kan ju inte kräva att befolkningen i Umeå ska överväldigas av situationen i Landskrona.

Efterfrågan på välfärden ökar, också kraven på välfärden. Det står i *Landskronas vägval 2020*. Vad menas?

– Två saker: att vi har de ekonomiska förutsättningarna att kunna leverera välfärd och att inte tappa bort det faktum att människor är individer, det vill säga att inte skapa system baserat på hur vi tänker oss att en viss *grupp* vill ha det. Jag tänker på de äldre men också på skolan. I Landskrona har vi inför ett fullständigt fritt skolval och för att alla ska kunna göra det fria skolvalet, inte bara de elever som har föräldrar som har möjlighet att frakta dem till skolan i andra ändan av staden, har vi infört ett gratis busskort för dem som har tre kilometer mellan den egna brevlådan och skolan. Jag tycker det är ett litet men bra exempel på att man måste utgå från vad människor själva vill. Tiden är förbi för storskaliga lösningar där alla ska stöpas i samma form.

Den kraft och styrka som frigörs när människor tar ansvar för eget liv får inte tappas bort.

Har det fria skolvalet gjort att den kommunala skolan har chanserat?

- Nej, min uppfattning att det är tvärtom. Att den kommunala skolan har hämtat inspiration ur friskolan, men även tvärtom. Att de lite olika kulturerna berikar varandra. Och vår inställning är att Landskrona har ansvar för alla barnen, vare sig de går i friskola eller kommunal skola. Friskolorna är med i våra stipendieprogram, våra skolvalskataloger, de inbjuds till att delta i alla övergripande aktiviteter som rör skolorna. De behöver inte men är fria att göra det.

I Vägval 2020 står det också att ni måste få ut mer av varje skattekrone. Vad betyder det egentligen?

- Det betyder att uppgiften som ska vila på det offentliga kommer att öka i omfattning, samtidigt som våra inkomster inte ökar i samma takt eftersom den andel av befolkningen som yrkesarbetar krymper. Det innebär att vi måste ta tillvara varje skattekrone med större skärpa än vad vi har behövt göra. Det handlar om tekniska lösningar som uppenbarar sig, det handlar om att välja vad vi gör och vad andra får göra. Det handlar också om att vårda intäkterna, såsom att se positivt på inflyttning av människor som betalar skatt.

Att säga att välfärden är hotad är att gå för långt, men vi måste vara uppmärksamma på att behoven ökar snabbare än intäkterna. Om vi hoppas på att det här ska lösa sig självt - som man gjorde när varven lades ner - då kommer det inte att gå väl.

Landskrona har en ovanligt låg medellivslängd, bland de lästa i landet. Var beror det på?

- Jag tror att det är en lång rad samverkande faktorer. Jag har inga belägg för detta, det är min *spaning* så att säga. Det handlar om vårt industriella arv där många blev utslitna kroppsligen, där många dessutom ställdes utan arbete och försörjning vid den stora strukturomvandlingen. Det finns dessutom ett starkt samband mellan folkhälsa och utbildningsnivå och vi har en låg utbildningsnivå i Landskrona. Där hittar vi säkert en del av förklaringen.

Vad gör ni åt detta?

- På lång sikt att ge unga människor en god utbildning. På kort sikt håller vi på att formulera ett program som handlar om folkhälsoinsatser, det vill säga bland annat

att hålla sin kropp i form. Vi gör en stor satsning på Karlslunds idrottsområde, förutom att lyfta de byggnader som finns har vi adderat ett perspektiv: vi ser att människors benägenhet att engagera sig i föreningsliv avtar och då måste vi hitta ett sätt, en modell, som gör att alla vi som inte är aktiva i en idrottsförening hittar skäl att bege sig till det här området och det på våra villkor. Vi måste alla sköta om vår hälsa, men vi måste få göra det utifrån egna förutsättningar. Det är långt mycket svårare än att bygga en ishall.

Så, med den här stora insatsen hoppas vi kunna tjäna både föreningslivet och de som vill sköta sin hälsa på egen hand.

Beger sig fler dit i dag?

- Nej. Men om du frågar mig om två år hoppas jag att kunna säga: Ja.

Ett annat folkhälsoområde som jag tror att vi behöver förhålla oss till är våra ungdomars psykiska välbefinnande. Det är många unga människor som mår ... dåligt.

Trots att vi lever i den bästa av världar.

- Exakt.

Har du någon fundering kring det här?

- Jag tror att många unga människor känner krav på vem man ska vara, hur man ska se ut, hur man ska nå lycka och framgång. Att förväntningarna på vad livet ska vara är många och ofta ouppnåeliga. Det leder lätt till en känsla av misslyckande. Jag har svårt att sätta ord på det här.

Det räcker inte att säga ryck upp dig.

- I många fall gör det kanske det. Men hos många finns något djupare. För många unga är framtiden diffus och skakig. Det är oklart vad som förväntas av dig.

Om du tittar framåt, de närmaste fyra åren, hur ser de ut?

- Den utveckling som vi nu ser i Landskrona är ingenting som sker av sig självt. Man måste ha en plan, man måste kunna genomföra den där planen och nu gäller det att säkra att utvecklingen fortsätter. Om vi tillåter oss att vara nöjda skulle vi snabbt vara tillbaka någonstans vid utgångsläget, en stad som sakta men säkert faller tillbaka. Det är en huvudpunkt.

En annan huvudpunkt handlar om att säkra välfärdens kärna för att uttrycka sig lite floskelartat. Det handlar ju om skolan och äldreomsorgen. Vi måste stimulera unga

människors lust och vilja att utbilda sig och att nå goda resultat. Det handlar om att förse unga människor med så många livschanser som möjligt och detta går genom skolan.

När pandemin bröt ut stod vi på tröskeln att utveckla ett ambitiöst program inom äldreomsorgen. Vi måste sluta att betrakta människor som ett kollektiv när de har nått en viss ålder. Det är människor med starka åsikter, med kunskap och erfarenheter och väldigt skiftande önskemål och behov. När kroppen har blivit lite skröplig ska man kunna fortsätta att vara denna starka och kunniga människa med bestämda önskemål.

Hur kan det se ut konkret?

- I höst börjar vi med att individualisera hemtjänsten. Alla som har hemtjänst får vad vi kallar en fast omsorgskontakt: i stället för att mötas av ett byråkratiskt system ska man möta en människa som har ansvaret för dig och dina behov.

Men det måste tas längre än så. Vi står inför ett ganska omfattande utbyggnadsprogram som vi kallar trygghetsboenden. Hit ska man kunna flytta när man är fullt kapabel att flytta, fullt kapabel att klara det mesta i livet men man kan få vissa insatser så att övergången till det stadium då man behöver mycket hjälp ska bli så mjuk ... kan man säga det? ... så *odramatisk* som möjligt.

Det här handlar om en jättestor samhällsförändring. Min farmor föddes 1917, i Tofta utanför Landskrona, i en för vår tid ofattbar fattigdom. Den förväntade livslängden för henne var, tror jag, femtiosex år. Då är vi framme vid mitten av sjuttioalet. Hon levde till en bra bit in på tjugohundratalet. Hon blir en symbol för hela det välfärdssamhälle som har växt fram. Ibland talar man om äldre som om det vore ett stort problem. Det är ju tvärtom: att människor lever längre är ju kvitto på något väldigt starkt och bra. Men vi måste göra livet så gott som möjligt även om de behöver mycket hjälp. Där är vi inte i dag. Det kommer att krävas stora insatser.

Och pengarna?

- Stadens ekonomi är stark. Men det är som med allt annat. Det handlar om prioriteringar. Det här bygger på att vi har en arbetande befolkning och en kommun som inte läcker pengar på olika håll, att tillväxten fortsätter. Grunden är, som för allt annat, hårt arbete.

Jag ska visa dig en bild.

(Torkild Strandberg reser sig upp, hämtar något som liknar en skolplansch, med teckningar i färg. Rubrik: Den borgerliga landskommunen. Därunder: Barnavårdsnämnd. Skolstyrelse. Socialnämnd. Byggnadsnämnd. Och så vidare. I mitten tronar kommunfullmäktige.)

- Så här såg en kommun ut på fyrtioalet. Om vi byter ut några av namnen ser det precis likadant ut fortfarande. Hur många andra organisationer i samhället ser exakt likadana ut sjuttio år senare? Det är inte så många.

Du menar att den här modellen inte fungerar längre.

- Vi måste fundera på hur man bygger den fungerande organisationen 2022. Att göra den relevant, attraktiv, intressant för de människor som lever här och nu. Annars kommer vi att få ett system som inte mäktar med sin uppgift.

De politiska partierna har, som du vet, svårigheter att rekrytera människor som *vill*, vilket inte så svårt, men också *kan* delta i den här organisationen.

Och det är ett centralt politiskt problem?

- Ja. Mitt parti har det här i Landskrona ganska förspänt just nu. Men om vi blickar framåt är det inte alldeles självklart. Medelåldern går upp, men systemet tuffar på som om ingenting har hänt.

Det finns andra företeelser som förändrar förutsättningarna. Det finns en stor grupp människor som vänder ... hur ska jag uttrycka mig ... vänder den offentliga välfärden ryggen. Man gör sig oberoende av polisen genom att förse sitt hus med ett larmsystem. Man tecknar privata sjukförsäkringar, sätter barnen i friskolor. Det finns sidor av detta som är starka och goda men det gör att en stor grupp människor som tidigare varit engagerade lokalt, politiskt eller inte, numera inte ser någon mening eller behov av att lägga ner sin tid på politik. Den gruppen håller på att bli ganska stor. Den här organisationen omsätter miljardbelopp. Det måste finnas dugligt folk i ledningen för att det ska kunna göras bra.

Hur borde förändringen se ut, menar du?

- Jag vill gärna bidra till att öppna politiken för fler som inte är sprungna ur de politiska partierna men vill göra en samhällsinsats utifrån sina erfarenheter eller sin kompetens. Att lyckas rekrytera sådana personer kommer att vara en ödesfråga. Mitt parti har varit öppen för att välkomna människor som, om jag nu ska uttrycka mig vanvördigt, inte velat gå omvägen via de politiska partierna. Finns dugliga

samhällsengagerade människor måste vi bygga ett sätt att öppna möjligheter för dem. Man måste välkomna dem.

Vi har inte sagt något om klimatet, om miljön.

- Nej. Men det har vi ganska bra koll på. Vi har avsatt en försvarlig summa pengar för skyddsåtgärder. Vi håller på att ta fram en plan för detta. Vi är duktiga på att vidta åtgärder för att ställa om vår energianvändning. Vi sätter solceller på kommunala tak och vi uppmuntrar företag och enskilda att göra detsamma. Vi är först i Sverige med att ställa om stadstrafiken till eldrift. Vi bygger ut cykelvägnätet. I stället för att sprida ut ny bebyggelse som en hagelsvärm i landskapet försöker vi koncentrera den till platser som har tillgång till kollektivtrafik. Klimatomställningen är också den en överlevnadsfråga.

När folk hör av sig till dig, vad är de förbannade på?

- Det varierar över tid. I början handlade det mycket om brottsligheten. Just nu handlar det mycket om äldreomsorgen. Men jag måste säga att folk sällan är förbannade. Jag sätter värde på de här samtalen - det är ett bra sätt att ha örat mot marken.

Och nu när du fortfarande sitter här, efter alla dessa år, inför ännu ett val, vad är det som har gjort just dig en ... det måste man ju få säga ... framgångsrik politiker?

- Jag tycker om det jag gör. En företagsetablering i Landskrona är för mig som en seger i en landskamp för den fotbollsintresserade. Det är en seger för staden. Det är känslomässigt. Jag försöker visa det.

Jag försöker upprätthålla en sorts levande dialog med befolkningen. Jag vill veta vad de tycker. De är min, våra uppdragsgivare.

Och så har vi haft fokus på resultat. Att skriva handlingsprogram och anta policies har sin tid, men förslagen och idéerna måste också genomföras.

Du måste också bli trött på folk.

- Nja ... jag kan bli ... det här låter högstämt ... men jag kan bli *orolig* av den tilltro man sätter till det politiska systemet, i det här fallet mig, till vad som är möjligt att göra. Det finns ibland *enorma* förväntningar.

Ibland drar du dig tillbaka.

- Jag har svårt att sätta en gräns för var Torkild börjar och kommunstyrelsens ordförande slutar. Eller om det är tvärtom.

Du har blivit Torkild med Landskronaborna.

- Jag är född och uppvuxen här, men det hänger nog mest samman med att det är ett väldigt ovanligt namn. I Sverige kan man ju kolla allt och vi är bara fjorton "Torkild" i landet. Och så har jag försökt vara tydlig med vem jag är.

Var kommer namnet ifrån?

- Det är danskt, tror jag. Min pappa utbildade sig och min mamma jobbade i Danmark kring åren då jag föddes. I mitt liv, i min värld finns det en mycket tydlig koppling västerut. Jag läser en dansk tidning varje dag. Innan vi byggde hotellet här utanför såg jag Köpenhamn från fönstret. Under mycket lång tid hade vi en direktförbindelse till Köpenhamn, vilket gjorde oss både bildligt och bokstavligt till lite större än vad staden egentligen är.

Vad är din styrka som politiker?

- Jag är bra på att lyssna på folk som kan mer än jag. Jag är ganska prestigelös. Jag har inget behov av att i varje situation veta bäst, även om jag i slutändan förväntas fatta det avgörande beslutet. Jag ser mig som en dirigent först och främst. Jag kan inte spela trummor, definitivt inte fiol, men jag kan få orkestern att spela ihop. Där har jag en viss förmåga.

Och så var det förbindelsen mellan Landskrona och Köpenhamn. Hur går det?

- Det har ju i något århundrade diskuterats om en fast förbindelse mellan Helsingborg och Helsingör. Men så dök denna idé upp om en fast förbindelse mellan Landskrona och Köpenhamn. I början kändes det närmast pinsamt. Kan vi inte göra något på riktigt i stället? Men det håller streck faktiskt. De geografiska förhållandena är mycket bättre här, dessutom går förbindelsen till en metropol, Köpenhamn. Dessutom kan man inte köra godståg eller nationella fjärrtåg mellan Helsingborg och Helsingör. Infrastrukturen på norra Själland är för övrigt sådan att det blir enorma svårigheter att få det som kommer i land i Helsingör vidare söderut. Det här talar väldigt starkt för vårt Europaspår.

Hur går det?

- Det går bra bland dem som sysslar med sådant här, och bland dem som ska använda sig av det. Det går inte lika bra, om än lite bättre, bland dem som ska besluta om det. (Skrattar.) Det vill säga politikerna. Även om det ljusnar här.

I min värld finns det något väldigt *svenskt* i att när man ska fatta ett stort beslut då penetrerar man det noga, väger fördelar och nackdelar, kollar kostnader och på saklig grund väljer det som är bäst. Under lång tid hade man när det gäller en ny fast förbindelse kört in på ett politiskt spår som innebar att många aktörer var ovilliga att titta på någonting annat än Helsingborg – Helsingör. I juni sa infrastrukturministern att nu ska även Europaspåret utvärderas och granskas. Det är ett stort kliv framåt. Man kan ju inte lägga ner en massa miljarder på att bygga en tunnel där det inte går att köra godståg. Varför skulle man göra det?

Du är optimist trots allt?

– Absolut. Jag tror på goda slut i sagor.

Skript utdelad av Liberalerna till Landskronaborna inför valet 2022

Fotnot. Liberalerna fick knappt 38 procent i kommunalvalet 2022, en uppgång med närmare fyra procent.